

Asia: VN/15161/2025-MMM-1

Lausuntopyyntö karhukiintiöasetuksesta metsästysvuodelle 2025-2026

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. tackar för möjligheten att lämna utlåtande över utkastet till förordning om kvoter för jakt på brunbjörn under jaktåret 2025–2026.

SLC ser med oro på att björnstammen i Finland fortsätter växa och att antalet björnindivider i Finland är långt över det referensintervall som tidigare rapporterats som förenligt med gynnsam bevarandestatus. Enligt Naturresursinstitutets uppskattning uppgår björnstammen i dag till ca 2 400 individer, medan tidigare referensvärdet pekade på 800–1 100 björnar som tillräckligt för att uppnå gynnsam status. På flera områden har björnstammen vuxit markant, vilket återspeglas i ökad mängd observationer nära bebyggelse, förlust av skygghetsbeteende samt skador på husdjur, framför allt bin. Ställvis har den ohållbara situationen lett till att SRVA samarbetet lidit. För att åtgärda situationen krävs kraftigare stamvårdande åtgärder än vad som möjliggörs genom en kvot på nu föreslagna nivå. SLC betonar att stamvårdande jakt inte endast är ett verktyg för att reglera populationen utan även för att bevara björnens naturliga skygghet gentemot människor och därmed trygga fredlig samexistens.

SLC anser att den föreslagna kvoten på 265 björnar, 180 för östra stamförvaltningsområdet och 85 för renskötselområdet, är otillräcklig. Enligt ministeriets egen promemoria kommer stammen sannolikt att fortsätta växa "Suuruudeltaan 265 karhun kiintiö tarkoittaisi, että karhukanta jatkaa kasvuaan.", vilket strider mot målsättningarna om att begränsa rovdjursskador, bevara skygghet och främja en trygg landsbygd. SLC vill särskilt framhålla att björnens ökande närvaro inte sker i ett vakuum, utan i en kontext där också lodjurs- och vargstammarna vuxit, vilket sammantaget skapar ett mycket högt sammanlagt rovdjurstryck. Det är inte försvarbart att tillåta fortsatt tillväxt av en redan stark björnstam när denna trend påtagligt försvårar förutsättningarna för ett livskraftigt husdjursbruk och en trygg landsbygd. Förvaltningen måste vara konsekvent – om målet är att minska skador, konflikter och bevara skygghet, då måste stammens tillväxttrend brytas. SLC upprepar därför sin uppfattning att jakt på björn bör kvoterats så att stammen minskar, inte bibehålls eller ökas.

Detta är särskilt viktigt i de områden där rovdjurstrycket från björn, lo och varg är som störst. Detta borde beaktas i den största möjliga kvoten men även på vilka områden jakten tillåts.

I björnens stamförvaltningsplan samt i förordningens promemoria konstateras att man bör inleda stamvårdande jakt på björn i det östra området eftersom de socioekonomiska följderna i området blivit för stora. Orsaken till detta är i mångt och mycket en för stor björnstam samt att ingen jakt bedrivits under en tid. SLC ställer sig frågande till om den förslagna kvoten på 180 björnar är tillräcklig för att åtgärda dessa problem. Det nämns inte direkt om den förslagna kvoten leder till att stammens tillväxt stoppas, om den förutspås hållas på samma nivå eller om den kommer att minska. Den förslagna kvoten kan bidra till ökad människostygghet men åtgärdar inte de problem som uppstått av att björnstammen och rovdjurstrycket är för stor. Kvoten i det östra området bör därför ställas så att man kan åstadkomma en minskning i områdets björnstam.

SLC motsätter sig den alltför snäva geografiska begränsningen av var stamvårdande jakt ska bedrivas. Enligt ministeriets promemoria är målsättningen att förhindra skador och minska tätheten i de områden där björn koncentreras. Det östra området är bevisligen i störst behov av jakt men SLC framhåller att området presenterar endast en bråkdel av det område där björnen förekommer. Behovet och kvoter för stamvårdande jakt bör fastställas i förordningen även utanför det östra stamförvaltningsområdet. Människans säkerhet samt skogsfackmännens och andras trygghet i att röra sig i skogen bör tryggas genom att uppehålla björnens skygghet. Detta kan uppnås endast genom en stamvårdande jakt även utanför det östra stamförvaltningsområdet.

I det mellersta området, är de skador som björnen orsakar husdjurshållningen till sitt absoluta värde till och med större än i östra området, även om skadorna i det östra området är klart störst sett till områdets storlek. Enligt björnens stamförvaltningsplan som varit på utlåtande är målet i mellersta området att björnstammen ska hållas på en nivå där skador och negativa effekter är rimliga, samtidigt som skygghet bevaras och utbredningen västerut möjliggörs. Trots detta ges stamförvaltningsområdet tyvärr inte tillräckliga verktyg för att uppnå dessa mål. SLC anser därför att man bör avsätta kvoter på björn även i mellersta området. Ytterligare anser SLC att man för att främja människans trygghet, även för de övriga stamförvaltningsområdena borde kunna avsätta mindre kvoter, som kunde beviljas om lämpliga ansökningar lämnas in. Målsättningar som stöder inledande av stamvårdande jakt bör därför definieras i förordningen även för andra stamförvaltningsområden.

SLC betonar även vikten av en tydlig, stabil och administrativt praktisk förvaltning av björnstammen. Därför anser SLC att den förslagna indelningen i stamförvaltningsområden, samt i björnens stamförvaltningsplan presenterade höjningen av referensvärde för gynnsam bevarande statuts är problematiska. Ifall stamförvaltningsområden justeras från år till år skapar det osäkerhet och försvårar uppföljning, vilket försämrar förtroendet för myndigheternas rovdjursförvaltning. I dagsläget kan samma region inom Viltcentralen vara uppdelad mellan olika stamförvaltningsområden. Detta leder också till oklarheter mellan stamförvaltningsområden samt den uppskattning om björnens populationsstorlek som görs enligt Viltcentralens områden. SLC framhåller därför att den förslagna indelningen av stamförvaltningsområden inte tjänar

förvaltningen av björnstammen och anser att man borde använda sig av till exempel Viltcentralens regioner även som stamförvaltningsområden. Enligt SLC:s tidigare utlåtande om stamförvaltningsplanen saknas det tillräcklig motivering för att höja referensvärdet för gynnsam bevarandestatus till 1 400 individer. Detta referensvärde nämns i promemorian även om det inte fastställs i förordningen. Sverige använder ett referensintervall på 1 100–1 400, men landet har betydligt större yta och saknar den kontakt till Rysslands björnstam som Finland har. I frånvaro av nya livskraftighetsanalyser och samhällsförankring motsätter sig SLC höjning av referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för björn.

Det är ytterst oroväckande att staten våren 2024 tvingades minska ersättningarna för rovdjursskador på ren med 26 %, och samtidigt hänvisar till en tilläggsbudget som inte längre är aktuell. Detta illustrerar tydligt risken att ersättningar för andra näringar, såsom biodling och jordbruksproduktion, inte heller kan garanteras i framtiden. I en tid då staten står inför ytterligare budgetnedskärningar är det orealistiskt att förlita sig på ökade anslag. Därför är stamvårdande jakt den enda hållbara lösningen – den minskar både skadorna och behovet av ersättningar.

Sammanfattningsvis anser SLC att det föreslagna kvotbeslutet inte tillräckligt stöder den politiska viljan att möjliggöra stamvårdande jakt på björn. Vi uppmanar jord- och skogsbruksministeriet att omarbета förslaget så att det bättre återspeglar den faktiska utvecklingen i björnstammen, regionala skillnader i tolerans och risk, samt behovet av ett balanserat förhållande mellan naturvård, säkerhet och näringsliv. Rent konkret betyder detta en större jaktkvot som möjliggör att björnstammens tillväxt stoppas och att stammen minskas, samt att möjliggöra jakt även utanför det östra stamförvaltningsområdet. Slutligen förutsätter SLC att ministeriets förslag är utformade på sådant sätt att Högsta Förvaltningsdomstolen i Finland kan godta behovet av stamvårdande jakt, och att det tydligt framgår varför stamvårdande jakt är den enda lämpliga lösningen.

SVENSKA LANTBRUKSPRODUCENTERNAS CENTRALFÖRBUND SLC R.F.

Mats Holmgård

Skogsombudsman

Cecilia Nyholm

Sakkunnig

Laxåback Jonas
Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.